

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va ești Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuinti'a Redactorului:

si

Cancelari'a Redactiunii:

e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corospon-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretiu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:

4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une s-paratu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Scire electrica partec. a „Feder.“

Data in Oradea-Mare la 20 maiu, 10 ore, 50 min. a. m.
Sosita in Pest'a la „ „ 1 „ 55 „ „ „

In loculu repausatului Petru Paul a se alege acum
magharulu Sza csvai de ases. la tribunalulu comit. In
loculu lui Iosifa Popu protojudele cercalul Beiusjanu,
se alege Borha (romanu).

Pest'a, 8/20 maiu 1868.

Sê nu-ti aduci a minte, Romane, de trecutul
tâu, de faptele tale, de suferintele tale si de serbato-
rile tale, de cum-va ai avut si de aceste-a! Onoreza
si serbeza diu'a stului Stefanu, diu'a martiriloru un-
guri de la Aradu, diu'a intrarei comisariului Peci in
Ardealu, diu'a cutare si cutare, care ti-aduce aminte
de glori'a — unguresca! Una asemenea provocare fra-
tiesca (!) ne adreseza prea iubiti nostri frati unguri li-
berali de la diuariulu „Hazánk“ in nrulu de eri alu
acestei foie, ocupandu-se de nrulu foiei nostre de la
1/14 maiu. — Romani d'in patru anghiuri, cari n'ati
fostu pan' acum convinsi, cã ungurii ne respecteza,
intocma precum i respectãmu noi pre ei, veniti si ve
convingeti acum, cetiti foi'a „Hazánk“ si veti vedè
cã adunarea Romaniloru d'in 3/13 maiu, 48, precam-
pulu libertãtii in Blasiu, a fostu adunatur'a unei masse
de 10 mii, care a facutu felu de felu de pretinsiuni
— absurde, in numele unui milionu si diumetate de
romani, fãra scirea si invoirea acestor'a! — Sê res-
frangemu aceste neadeveruri grose, acesta batjocura
noua, ce ne arunca inganfatii fii ai lui Atila? O nu,
— acolo e istori'a, care i refrange, care-i dã de min-
tiona. Ne vomu restringe la acelu pasu d'in „Ha-
zánk“, care ne spune, cã noi, puendu inaintea ochi-
loru cetitoriloru nostri actele adunarei generale d'in
Blasiu, „am redesteptã, prin acest'a, suvenirile cele
mai amare si mai dorerose, cari tempulu incepù a le
rimdeca si preste cari au trasu vèlulu uitarei toti
acci-a, cari au invetiati d'in smintele imprumutate.“

Negãmu simpleminte, cã reamintirea d'ilei desca-
tenarei nostre ar desceptã suveniru amare; d'in con-
tra pentru noi acẽa d'ile este o d'ile de cea mai mare bu-
curia, si ast'a, pentru scump'a libertate, care ni draga
si noue, ca si voue, unguriloru, de nu mai multu
celu putienu cu atãt'a, cu cãtu mai tare doresce unu
lucru acel'a care nu-lu are, de cãtu acel'a care-lu
are. Deci daca scuturarea jugului robiei, cea a apesatu
gramadii romanului atãt'a tempu, totu-si descepta
in voi suveniru amare, trebuie sê deducemu, cã voi
ati dorì si asta-di a vedè pre romanu era incatenatu
ca mai inainte, in servitutea vostrã! Ast'a-i amaretiu-
nea vostrã? O scieam si de nu ni-o spuneati atãtu de
chiaru. Amu d'ice, cã voi vedeti redescẽptare a „sue-
viriloru amare“ in amintirea evinimentelor ce au
marcatu Adunarei de la Blasiu, — de cari noi nu-am
scintitu — inse nu credemu se ve placa a ve radica
grãniulu chiaru in contr'a vostrã; cã-ci bine sciti, cã
daca au urmatu, daca au trebuitu sê urmeze acele
evinimente asiè precum au urmatu, caus'a ati fostu
numai voi, si era voi. Romanii si-au formulatu drep-
tele lor pretinsiuni asiè dupa cum li-a dictatu sim-
tulu dreptãtii si pusetiunea lor, si voi cu ce li-ati
respunsu? Cã-i veti sterge de pre fati'a pamentului,
de nu se voru supune voue, de nu se voru face un-
guri!

Dar sê nu mergemu mai departe. Nu aflãmu
placere a ne aduce aminte de acelu tempu fatalu, nu
simtãmu bucuria a pasi pre campulu rositu de san-
gele martiriloru romani pentru dreptulu care ni se dis-
puta si asta-di; — inse ore potemu noi sê ne uitãmu
de acele d'ile? Nu ne faceti voi sê ne aducemu
aminte pre totu minutulu de ele? Nu voi sunteti cari

ati mediulocitu stergerea legiloru d'in 1863/4, cari re-
cunosceau si una natiune romanesca? Nu voi sunteti,
cari neci nu voiti sê sciti de romani, ci tratati despre
sortea lor, fãra de scirea lor, fãra de voi'a lor,
tocma ca pre tempulu candu nu numai gli'a roma-
nului ci si elu însu-si legatu de acea gha erã sub
comand'a vostrã? Nu striga ministrii vostri, cã daca
cui-va nu-i place sê fie unguru: sê emigreze? Cu
unu cuventu; nu voi, nu politic'a vostrã, ne-au rea-
siediatu pre noi pre tempulu d'in ainte de 1848? Si
daca tote aceste-a suntu asiè, daca nu poteti negã ni-
mic'a d'in aceste-a, apoi cum mai aveti fruntea a
ne imputã, candu reapucãmu firulu de acolo, unde
ne-ati asiediatu voi? Aretati-ne folosele ce ne-au
adusu constitutiunea vostrã si noue, convingeti-ne,
daca poteti, cã suntemu cu totii fericiti pre langa
constitutiunea vostrã, si atunci — vomu lucrã impre-
una intr'o direptiune, si binele se va adauge, poterile
intrunite voru aretã rezultate mari.

Inse daca nu sunteti in stare a ne aretã ace'a
ce nu existe, atunci ascultati de graiulu nostru fra-
tiescu, sinceru. Evinemintele d'in 1848, asiè precum
au decursu, voi le-ati provocatu, voi le-ati datu di-
reptiunea. La pusetiunea precaria de atunci voi ne-
ati redusu era-si. Ei bine, daca ve provati la „inve-
titiu d'in smintele trecutulu“ — recunesceti-ve gre-
siel'a. Recunosceti cã natiunea romana, precum la
48, mai multu acum, e conscia de drepturile sale, si
nu mai suferu, nu mai pote suferi ca sê fia cod'a vo-
strã, sclav'a vostrã. Recunosceti-i dreptulu, ce se re-
cunoscẽ toturor natiuniloru d'in staturi constituti-
nali: de a-si da si ea invoirea la croirea sortii sale.
Lasati-i terenulu sê se consulte cu voi de acasa, ca
natiune libera, cu natiune libera. Nu pretindeti im-
possibilulu, cã-ci nu vi se pote da. Cum poteti voi
pretinde ca diet'a vostrã d'in Pest'a, compusa pre
bazea unei legi de alegere sê dicteze legi la una tiera
nerepresentata? Unde ati mai vediutu diet'a unei tiere
compusa pre baza a doue legi electorali? Judecati cu
impartialitate, si ne spuneti unde este represintanti'a a
3 milioane de Romani? Nu ve puneti pre terenulu legi-
loru si constitutiunei vostrã, cã-ci nu vi le recunoscemu
de obligatoric, d'in motivu, cã le-ati adusu fãra con-
cursulu nostru! Unde vreti dara sê ajungeti? Prefe-
riti voi, minoritatea, una domnire momentana preste
majoritate pre contulu binelui publicu, sêu mai vreti
inaintarea binelui comunu prin infãtrea, coordina-
rea, aliarea si colucrarea natiuniloru? Alegeti! Pre
calea cea d'in urma ve voru urmã tote natiunile, era
pre calea cea d'antãiu, pre care mergeti, nu ve va
insotì nimene. Sunteti pan' acum'a singuri, si veti
remanè si maisinguri; ve va parasi si companionulu
vostru, si apoi unde, la cine ve veti mai duce, ce veti
face? Petrundeti-ve odata de adeverulu, cã natiunea
romana este chiaru asiè precum d'iceti, voi firesce
in ironia, in „Hazánk“: ea nu se va lasã de drep-
turile sale nice odata, dara nici odata!

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a casei magnatiloru, d'in 15 maiu.

Presiedinte: Mailãth; notari: c. Ráday junior si
c. Sztáray.

D'in partea regimului: Wenckheim.

La ordinea d'ilei e motiunea comitelui supremu
d'in Békés despre comisiunea de trei membri; antãiu
cetire a proiectului de lege in caus'a cãlii ferate d'in
Ungari'a inferioara, si referatulu comisiunii verifica-
torie.

Protocolulu siedintiei trecute se autentica si se
strapune casei deputatiloru prin c. Sztáray.

Se cetesce motiunea mai susu indicata.

Tomesányi, comitele supremu alu comitatu-
lui Békés, nu afla de lipsa motivarea propunerii sale,
findu cã aceea corespunde pre deplinu regulamentu-
lui casei, o recumenda numai spre acceptare.

Cont. Szécsen crede, cã la alegerea comisiu-
niloru va fi bine a alege si cãte doi membri suppli-
nitori.

Se primesce motiunea lui Tomesányi cu amendamen-
tulu lui Szécsen.

Notarii cetesce proiectulu de lege despre calea
ferata, si documentulu de concessiune.

Ambele documinte se predau comisiunii insarci-
nate cu examinarea afaceriloru de comunicatiune.

Se cetesce referatulu comisiunii verificatorie in
caus'a urcãrii de plata a domesticiloru casei.

La cuventu nu e nime insinuat, se face dara
votizarea, si se primesce unanimu.

Bar. Vay, c. Forgách si Liphay capeta conce-
diu pre unu tempu mai indelungatu.

Siedinti'a urmatoria se va tienè mane.

Siedinti'a casei represintantiloru d'in 16 maiu.

Presiedinte: C. Szentiványi. Notari: Petru Mihályi si
Ludovicu Horváth. D'in partea guvernului: ministrii c. Em.
Mikó si bar. Wenckheim.

Se ceti procesulu verbale alu siedintiei trecute si se au-
tentica.

Presiedintele presintã doue epistole de la Carolu Ráth,
directore alu causeroru regesci, prin cari se face cunoscutu,
cã Ladislau Böszörményi a publicatu in numerulu d'in
9 a lunei curinte alu diurnalului „Magyar Ujság“, una epis-
tola, subsemnata de Ludovicu Kossuth, care, fiindu in ea repro-
dusu principiulu, condamnatu odata, alu necomptabilitãtii,
lovesce in §§-ii 7 si 27 ai legi de pressa. Auctorulu ne po-
tendu fi trasu la respundere, s'a intentatu procesu de pressa
lui Ladislau Böszörményi, ca redatore; si fiindu elu totodata
deputatu, se cere concessiunea casei pentru inactionare. Pu-
blicandu-se totu in numeru d'in 24 si 25 aprilu ai diurnalulu
lui „Magyar Ujság“ sub rubric'a „sangerarea de la Félegyhá-
z“ nisce articli conturbatori de ordinea publica, ai caroru-a
auctoriu s'a marturisitu pre sine Lad. Böszörményi, se cere
ca sê se pota citã in procesulu de pressa, intentatu in contr'a
lui pentru acest'a cauza.

Se decide tiparirea epistoleloru si indrumarea lor
la comisiunea de 10 insi, care functiuneza in afaceri de asta
natura.

Radich interpeleza guvernulu, pentru ce s'a insiratu
Fiume, cu una parte a Ungariei, in budgetulu de pre anulu
1868 cãtra Croati'a, de care neci candu nu s'a tienutu.

c. Emericu Mikó cere ca acest'a interpelatiune
sê se comunice guvernului in scrisu. In una siedintia mai d'a
prope va respunde.

Lad. Berzenczey rechiamã, cã continuã-se va ca-
lea de feru de la Clusiu si in Secuime, unde ar' avè venito-
riu, — si intreba: candu va presintã guvernulu unu proiectu
de lege pentru constructiunea mai departe a calei ferate de la
Clusiu? facutu-s'a studiu cu privire la acest'a linia, si in
casu candu nu se voru face de cãtu in venitoriu, potu sperã
secunii, cã se va studiã loculu si la ei?

C. Mikó respunde, cã indata ce se voru fini lucrãrile
preliminare de la Oradea-Mare — Clusiu, linia mai de parte
inea va fi pusa sub studiu.

Berzenczey e multiemitu.

C. Mikó respunde la una interpelatiune d'in d'ilele
trecute a lui Emericu Ivánka. Guvernulu trateza, in privin-
ti'a unei constructii ulterioari a calei ferate d'in Ungari'a infe-
riora, cu o societate francesca, inse pan'acuma fãra rezultatu.
Constructiunea aceste cãli nu va potè fi finita decâtu in 4 ani.

Se primi cu unanimitate proiectulu de lege si documen-
tulu de concessiune referitoriu la calea ferata de la Ora-
dea-Mare — Eszék, si Radich fũ incredintiati cu presin-
tarea lor la casa magnatiloru.

Se primi modificatiunea facuta prin cas'a de susu in
proiectulu de lege, referitoriu la imprimerea baniloru, punen-
du-se in locu de „ministrulu de finacie mag. reg.“ numai
„ministru de finacie.“

Ordinea d'ilei chiamã pertratarea transcrierei deputati-
nei croate regnicolare, in caus'a calei ferate de la Alföld —
Fiume.

Deák facu motiunea, ca sê se transpuna la ministe-
riu; se primi cu unanimitate.

Siedinti'a mai d'aprope se va face cunoscuta in modulu
indatinatu.

Siedinti'a casei magnatiloru, d'in 19 maiu.

Dupa autentizarea procesului verbale alu siedin-
tiei trecute se trece la ordinea d'ilei.

Presiedintele Mailatu propune, ca in comisiu-
nile, ce se voru alege acum, se pota fi chiamati si

ne membri de ai comisiunilor respective. Ministrul Wencheim roga pre presiedintii comisiunilor, ce se voru alege, ca se chiamo si pre ministri la sesiuni, ca sê li pota dâ deslucirile necesare. — Propunerea presiedintelui se primesce.

Presiedintele provoca cas'a, ca sê voteze pentru comisiuni; b. V. Mesznil face observatiunea, cã in casa nu sunt 50 inși, cãti se receru pentru ca cas'a sê pota decide. Presiedintele suspinde siedintia pre 1/4 ora; dup'aceea redeschidindu-se se voteza pentru comisiuni, de-si numai 46 inși au fostu de fatia. Siedintia se suspinde de nou, si numai preste una ora si diumetate se redeschide pentru a se publicã rezultatulu votului.

Dup'aceste siedintia se radica.

Beiusiu, 15/3. maiu 1868.

Grabimu a ne implini o detorintia placuta, impartesindu câte-va date despre vietia si starea societãtii nostre de lectura. — Insufletirea, ce domnesce in sinulu tuturor membrilor, produce efepte neobservate pana acum. — In fia care siedintia, ne suprindu siese pana 'n diece membri, afara de dechiamatori, cu opuri frumose originarie, cu poesiore mandre si cu traduceri bune.

Biblioteca nostra s'a inavutitu cu disertatiuni si descrieri escelinte, de la: E. Androchovicu st. 8 cl., A. Coaciu st. 8 cl., I. Popu st. 8 cl., G. Rudeu st. 8 cl., B. Lesianu st. 8 cl., M. Toma st. 6 cl., I. Olteanu st. 7 cl., A. Rubenescu st. 7 cl., era cu poesiore, de la M. Tom'a st. 6 cl., si A. Tuducescu st. 6 cl.

Ochiulu ageru, mintea descepta si anim'a buna a d. conducatoriu urmarindu progresarea insemnata, insufletirea si concordia membrilor, veni la ide'a de a infintia una foia a societãtii, cu scopu de-a mari in noi insufletirea, si a ne deschide cãli si mediloce noue pentru desvoltarea nostra.

Pentru scopulu acest'a d. conducatoriu fece in siedintia 21 propunerea, pre langa carea se alipira cu infocare si animiele membrilor. — S'au detiermuritu, ca foia sê porte numele „Mus'a Romana“, si sê ese in fia care domineca, mai putienu pe una cola. Redactoru se alese V. Deciu, era de colaboratori I. Olteanu, st. 7 cl., A. Rubenescu st. 7 cl., T. Maioru st. 7 cl., Moise Tom'a st. 6 cl., A. Tuducescu st. 6 cl. — Numerulu primu a esutu, si suntemu forte indestuliti. — Semtimu bucuria si indestulire mangaiatoria, a ne face prin progresarea nostra demni de partenirea patronilor nostri, si ne vomu incordã poterile, ca inceputulu imbucuratoriu sê fia incoronatu cu totu succesulu doritu.

Cu dorere inse trebuie sê amintimu, cã si intre noi se afla de cei lasi si de acei-a, alu caroru pieptu nu se incaldiesec de radiete insufletorie ale concordiei, — dar' i retacemu in sperantia cã cãtu de curendu voru pasi sub flãmura celor serguintiosi.

La infflorirea societãtii nostre au conferitu multu ofertele ddloru Redactori romani, carora cu reverintia le aducemu adanc'a nostra multumita publica si anume dd. redactori de la foiele, 1. Federatiunea, 2. Albin'a, 3. Concordia, 4. Familia, 5. Gazet'a Transilvaniei, 6. Foi'a societ. Bucovina, 7. Transilvania, 8. Magazin istoricu, 9. Archivu, 10. Amvonulu, 11. Amiculu poporului, 12. Gur'a Satului.

D'in Romani'a la dd. red. de la foiele: 13. Trompet'a, 14. Romanulu, 15. Tier'a, 16. Amiculu familiei, 17. Convorbiri literarie, 18. Ateneulu romanu. — Asomenea si d. B. Maniu, care ne-au onoratu cu unu esemplariu d'in opulu sêu „Unitatea latina.“ D'in ofertele primite cu ocasiunea concertulu d'in an:

FOISIOR'A.

Una privire fugitiva preste istoria politico-natiunale a Romaniloru d'in Selagiu.

Am cugetatu a fire de lipsa, ca in ajunulu desbateriloru dietali asupr'a cestiunei natiunaltãtoru si ceea a organizãroii comitatelor, sê scriu ce-va despre acestu tãnutu, fia rapita de la mam'a ei Transilvania.

Scopulu meu prosimu e, ca nefindu noi romanii selagieni, la numeru preste 100 mii, reprezentati la dieta nice prin unu deputatu d'in siuulu nostru, celu putienu, cei-lalti deputati romani de prin alte cercuri, luandu cunoscintie despre noi, la loculu si la tempulu sêu, in desbaterile dietali, sê apere si caus'a nostra, era celu ultimulu e, a mai trãdi d'in somnu pre frãtii selagieni, a-i scote d'in amortiel'a, la care i-a adusu, nu nepasarea, au chiaru desperarea, ci amaretiunea infipta in anim'a loru prin incelãrile cele dese a politiceii secante ce siluã atãte fatie de la anulu 1860 incoce, a-i provocã la o activitate demna de unu poporu ce si-voiesce mantuinti'a si fericitate; ore ajunge-mi voiu scopulu? urmãrile voru aretã. — D'in parte-mi voiosu asi fi lasatu ast'a sarcina, de altumintre placuta, altoru compatrioti de ai mei, cari me intrecu in poterile fisice cãtu si cele spirituali; timpulu inse e supremu, caus'a nostra publica natiunale ardiatoria!

I.

Notitie preliminãrie.

Voindu a scrie ce-va despre trecutul politicu natiunale alu Romaniloru d'in Selagiu, inainte de a descinde in meritulu lucrulu, cugetu cã nu va fi superfluu, mai alesu pentru cei cari nu cunosc de aproape aceste pãrti, a permite câte-va notitie topografice, etnografice, si, prin trecutu, unele istorice despre Selagiu, in generale.

trecutu, subtrãgandu-se spesele au remasu 204 fl. 49 cr. v. a. d'in ale caroru interese s'au procuratu in lun'a acest'a cãrti de 42 fl. v. a.; de 12 fl. mag.; si germ. 6r' de 30 fl. romane. — Afara de aceste-a amu mai primitu cãrti numeroase de la rdiss. duu presiedinte T. Kóváry, si de la mai multi membri; dar' mai cu sãma a donatu membrulu Paulu Popu mai multe opuri pretioase. — Amintimu in fine cã siedintia publica o vomu tãnenã, ca in an. trecutu, in ultim'a dia anulu i scolaru; inchiãiu, cerendu de la Ddieu, ca pasii cãtra progresare ai tenerilosu bravi sê se incununedie cu succesulu doritu; sê nu se stinga neci candu d'in pieptulu braviloru conducatori grigea si amorea dovedita, 6r' in sinulu membriloru sê arda pururea flacar'a amoriei scientieloru, insufletirea si concordia fratiesca.

Coriolanu Brediceanu, m. p.
not. societ.

Transilvania.

Éca si aci unu rezultatulu alu neunirei in cugete si in simtiri.

Nr. praes. $\frac{874}{1865}$ De la presiediuulu Guvernulu reg. alu Transilvaniei.

Escelintia!

Relativu la pre-pretiuit'a scrisore a Escelintiei Tale dtu 22-a l. tr., am onore a te incunoscintia, cã eu consideru ca neoportuna tienerea unui congressu natiunale, care ar' fi sê se conchiame d'in partea natiunei romane, nu numai pentru motivele la cari m'am provocatu in scrisorea mea d'in 5. a l. tr. N-ru 799 — ci si dupa una cumpenire repetita si serioasa

re, a relatiuniloru subversanti, precum si in urm'a opiniunei mele, ce mi-o am formatu pre temeulu a celoru-a; prin urmare nu me potu senti indemnatu a midioloci spre acestu scopu de la Maiestatea Sa c. r. apostolica invoiearea pre-inalta, ceruta de Escelintia Ta; chiaru atãtu de putienu inse potu sê propunu la locurile mai inalte si prolongirea, ce doresci Escelintia Ta, a terminulu dietei transilvane, conchiãmata pre 19 noemvre alu an. c.

In opiniunea mea, memorata mai in susu, me intaresce de altmintre si impregiurarea esentiale, cã de-si Escelintia ta in scrisorea-ti pretioasa mentiunata la inceputu, ceri incuviintia unui congressu natiunale in numele intregii natiuni romane d'in Transilvania, acest'a cerere inse, se intielege, nu se pote referi decãtu la partea natiunei romane d'in Transilvania de religiunea gr.-catolica, care este supusa conducerei supreme basericesci a Escelintiei Tale, pana candu d'in partea dlui arceiepiscopu simetropolitu de relig. gr.-orientale, sub a carui-a conducere suprema este supusa ce-a-lalta parte a natiunei romane d'in Transilvania de confesiune gr. orientale, intr'o scrisore, ce mi-s'a presintatu de la d'insulu cu privire la acest'a afacere, mi s'a facutu cunoscutu, cum cã d'insulu, in unu respunsu alu sêu adresatu in acest'a privintia cãtra Escelintia Ta, s'ar' fi pronunçiatu — in intielesu contrariu cu procederea Escelintiei Tale in acest'a privintia, — cumcã d'insulu nu-i se pare consulta conchiãmarea unui congressu natiunale romanu d'in partea ambiloru capi basericesci.

Binevoiesce a primã espressiunea cea mai de-

Selagiulu, care dupa impartirea politica, constã d'in doue comitate, anume: Crasna si Solnoculu-de-mediu-locu, marginitu fiindu de cãtra media-di cu comitatulu Clusiu si alu Dobocci, de cãtra resaritu cu Chiorulu, media-nopte cu comitatulu Satmarelui si la apusu de cãtra celu-a alu Bihorului, — are una situatiune pre cãtu de romantica pre atãtu de favoritoria; elu nu are nice campiele cele vaste ale Ungariei, nice dealurile cele sterpe ale Transilvaniei; elu e una cununa mica in vechi'a patria a colonieloru lui Traianu, infrumsetiata cu vãli, siesuri si dealuri totu fructivere, si spre marirea frumsetiei si a copiositatiei, dotatu de la natura, cu multe ape minerali si paduri grandiose, si de la acestu desetu de paduri si-a capetatu si numele de Selagiu inca de la legiunarii lui Traianu, caroru — precum atesta monumentele de pre aici si ruinele cetãtiloru de la Ortelecu, Chegia, Giacu si Moigradu (in Solnocu-de-med.) de la Sucetate si Halmagiu (in Crasna), era Tãheu, Romitia si Buciumi la marginea Selagiului de cãtra media-di in pol'a Mesesiului*) li-a fostu iubitu si cu iubire si taria romana l' au si aperatu. Asiã este, acei legiunari, au numitu acestu tãnutu frumosu si copiosu, in limb'a loru propria, dupa natur'a si pusetiunea lui cu nume de Selvaggio — locu padurosu si tufosu; — acestu nume ereditu de la stramosi, l'a conservatu poporulu romanu, cu multa scumpetate, ma nice limb'a diplomatica nu s'a atinsu de elu, — precum adese-ori se atonge de multe

*) Ar' fi de doritu forte, ca arheologii si istoricii romani sê scruteze mai de aproape aceste ruine de cetãti, cari mai sustau inca, specialminte cele de la Sucetate, in nisce muri grandiosi, in inaltime de mai multe orgie; 6r' baserica romana d'in Halmagiu aflata dupa traditiune in mediuloculu paduriloru grandiose — mai sustã si asta-di intrega cu forma ei cea antica, punendui-se numai turnu dupa modulu crestiniiloru.

stinsa a stimei mele pre-innalte, cu care am onorãme subsemnã.

Alu Escelintiei Tale

Clusiu, 5 noemvre, 1865.

pre-umilitu servu

Creneville m. p.

Escelintiei Sale, rdiss. Dnu

Alesandru Sterca Sialatã, de Carpenis, arci-epu si metropolitu gr. cat. Caval. austr. alu coronei de fieru cl. I, comandatoru alu ord. imp. austr. Leopoldinu, ord. Franciscu Iosifu I., imp. reg. consiliu intimu etc. etc.

in Blasiu

ROMANIA.

Responsulu lui J. Bratianu la interpelarea lui Carpu*.)

La redescidere d. Ministru urmãza:

Onor. d. Carpu, care a calificatu interpelarea dlui unu actu de acuzare, era nu ca o cestiune ministeriala adusu ca piesa justificatoria de culpabilitatea mea, o cercu pentru arendasi si crasmari, si unu ordinu alu unui ajutoru suprefectura.

Circularea acea-a am datu-o dupa intrebarea, caremi facutu antãtu data de d. Prefectu de Prahova, care era d. Vacarescu mi se pare, si in urma s'a repetatu de mai m. Prefecti. Inainte de a dã acãsta circulara am chiamatu pre fiii de serviciu d'in Ministeriulu de Interne, si i-am intrebãtu cari suntu legiurile si dispositiunile regulamentarie in privintia acestei materii, si d. Ganescu si d. Herisiescu cari nu sunt complici mei, ci siefii deserviciu de cãte 10, 15 ani, cari au venit sub tote guvernele ca nisce buni amployati, au venit mi-au pusu inainte tote actele incependu de la predecesor mei pana la 1806, in cari erau Ghici, Cretiuiescu, pana Ipsilante, daca nu si mai inainte. Ce ati fi facutu d-vostru si intrebui si pe d. Carpu, ce ar' fi facutu in loculu meu, nu acuzatoru la tribuna, ci ca Ministru de Interne, care este totu sê esecute legile, regulamintele si otaririle luate de predecesorii sei afara de acele, cari ar' fi contrarie unei legi urma? (Carpu: Asi fi studiatu legile.)

Onor. d. Carpu raspunde cã ar' fi studiatu legile. Dilegile se studieza pe bancele universitatiloru; candu este in cine-va Ministru de Interne ie legile positive, cari regulã acea materia si dã conformu cu d'inselu ordini. Si suntu indintiatu cã daca asi fi urmatu in altu-felu onor. d. Carpu fi venit c'o acuzatiune de o natura cu totulu alt'a. Mar' fi trebãtu, cumu am potutu sê derogu la tote legiurile, la regulamentele si dispositiunile Ministriloru luate de predecesorii mei: cumu am potutu sê rupe procedur'a, si sê eredeu alte principii, sê facu alta aplicare? Dloru eu asiã am diutu cã nu potu desfiintia nici o lege, si cã numai corpu legiutore o potu. Onor. d. Carpu, care are initiava legislativa, n'are, decãtu sê vie sê faca asemenea propuneri.

Desi acãsta circulara nu este acea-a care au facu sgomotu in Europa, intrebui inse cu ce intentiuni patriotice natiunale s'au dusu dloru si au resfoitu, prin amicii dumniloru dosarele d'in Prefecture, au luat nesce fapte isolate si lesanuntiatu ca acte de persecutiune, nu in tiera ci in Europa (aplause.)

A dou'a circulara a fostu asupr'a vagabundiloru. Si acãsta privintia, n'am facutu, decãtu sê me conformu regulamintelor si dispositiuniloru predecesoriloru mei basatã

*) A vedã nrulu trecutu.

pretioase ale poporului, — ci lu usita pana asta-di cu nume de „Silvania.“*)

Populatiunea Selagiului.

Populatiunea Selagiului, care are unu teritoriu de 19. m. □, constã d'in 165,844 suflete, d'intre cari 2/3 pãrti sunt romani, 1/3 pãrti magiari, iudei, armeni, slovaci, si tãgari, si in speciale, Solnoculu mediu pre unu teritoriu de 40. m. □, 111,380; era Crasna pre unu teritoriu de 19. m. □. 54,400 locuitori.

Schimbãrile politice ale Selagiului.

Metamorfosele politice, prin cari a trecutu Selagiulu sunt multifarie, cã-ci parasindu Aurelianu Dacia Traianu si lasandu-o preda barbariloru, acea-si sorte cruda a ajuns pre coloniele romane d'in Selagiu, ca pre cele-lalte d'in Transilvania, Banatu si Panonia. Esindu barbarii d'in Dacia prindindu era-si coloniele romane frãnele guvernareii tierãromane, nu intr'unu statu, precum devese dupa pusetiunea etnicã si topografica ce avea Dacia, ci spre nefericirea loru, in multe staturimici, Selagiulu a venit sub domnia antecesoriloru lui Menomorotu, d'in preuna cu Maramuresiulu, cu tier'a Clusiu si cu cea a Crisiulu. Nu e mirare dara, daca ce pandu magiarii degia Panonia, Selagiulu d'in preuna cu tierale atinse, dupa morteia principelui romanu, a caditu sub ma celui tare, adeca regiloru Panoniei, si numai dupa caderea acestei-a de la Mohaci in 1526, vedomu acestu tãnutu si succesive si cele-lalte pãrti ale Daciei, marginisic cu Panonia propria numita, venindu sub domnia principiloru Transilvaniei, cari acum dupa subjugarea Ungariei de cãtra Tr

*) Poporulu magiaru inca a adoptatu numirea romana in cuventulu, dupa idiomulu lui „Szilágyiság.“

un dreptu, care este recunoscutu de tote societățile europene cele mai civilizate. In Franța a nu pote să intre și să s'asiedie nici unu omu într'o comuna până candu nu probeza, că are midloce de esistintia; in Franța ca și in Angli'a, vagabondula se tramite la comun'a sa, fia afara, fia in intru, fiindu că fia-care comuna este detoria sê-si hransca vagabondii sêi, era nu sê-i lase pe spinarea altoru-a.

In aplicarea acestoru mesurè inșe s'au gasitu unii, cari au fostu prè ardinti, prè infocati, esagerati; portarea loru este negresitu blamabila, daru nu pote fi petata; poteti sê-i puneti in puscariu chiaru și pe ei și pe mine ca Ministrulu, suptu a carui-a administratiune a potutu a se face unu escesu, daru și in puscariu vomu fi cu fruntea senina, vomu fi osanditi era nu petati, desonorati, (aplause). Pote onor. d. Carpu sê dica totu asemene și pentru acei-a, cari au profitatu de unu escesu ore care, care provenià d'intr'unu sentimentu esageratu natiunale, pote sê-i puna alaturca cu acei-a, cari au luat a cea greșelă, și s'au servitu cu d'ins'a ca sê revolte Europ'a intrega in contra natiunii nostre, că-ci nu e vorba numai de guvernul, pe care totu-si ori ce cetatianu bunu trebue sê-lu sprijine in faci'a strainului. Faceti celu pucinu ce facu Francesii, Englesii, cari ataca unu guvernul, lu-dau in judecata, lu-trimitu chiaru la gilotina, daru candu este vorba facia cu strainulu, lu-agera cu totii (aplause prelungite).

Ei, domniloru, ceea ce dicitu pentru fia-care cetatianu romanu, trebue sê se aplice și mai multu agintelui directu la Parisu. Onor. d. Carpu vine sê-si faca onore d'in portarea sa, candu erà la Parisu. Guvernulu n'a voitu sê faca scandalu, d'acea-a n'a voitu nici sê califice faptele d'in tota acêsta perioada nenorocita pentru Romani! (aplause).

Daca unu aginte, mai virtosu candu este in strainatate gasesce, că guvernulu sêu, alu caruia este represintante, nu merge dupa principiile cele sanetose, trebuià indata dlui, dupa ce a atrasu atentiunea, cumu dice, a guvernului, asupra reului, și a vodiutu că guvernulu insista, trebuià, dicitu, sê-si dee demisiunea, sê se intorca in tiera, sê lucreze ca sê derame acelu guvernul, era nu sê stea acolo, sê se serve de autoritatea, ce i-o dà positiunea sa oficiale in contr'a guvernului sêu și sê lovesca chiaru natiunea intrega. Eu, dloru, nu voiu califica cea portare, lasu ca altii s'o califice (aplause). (Hurmuzachi: este tradare. Mai multe voci: da, da.) Eta d-loru, ce am facutu eu, éta circularile mele. Acumu vinu aciele unui sub prefectu, sên mai bine unii ajutoriu de suptu-prefectu, alu caruia nume d. Carpu nici n'a potutu sê-lu descrize.

Candu unu omu vine și citește la tribun'a parlamentulu romanu unu actu oficialu, care se dice basatu pe ordinile ministeriului, trebue mai antâiu, — cu tote că chiaru atunci na este prudentu, nu erà patrioticu sê via la tribuna, — trebue sê se asigure intr'unu modu oficiosu, nu oficialu, că este esactu, ca nu pe urma inenicii natiunii sê iè actele citate de d-lui și sê se serve in contra natiunii cu acele acte.

D. Carpu trebuià mai antâiu sê via la ministeriu, sê caute acele ordine, cari suntu citate de ajutorulu suptu prefectulu Bistrița de josu. D-lui scie că tote usiele ministerieloru suntu deschise toturoru d-loru deputati, senatori și jurnalisci, la ore minutu ar voi, pote daru sê via sê caute, și candu se va convinge, sê scota copie de pe acele ordine. (Carpu le amu citu.) N'ai cititu de câtu numai ordinile ajutoriului sub-prefectulu, și o singura circulara, daru nici unu altu ordinu ministeriale; și candu in straintatate va merge discursulu d-tale prin depesie telegrafice, va sê se dica: că s'au cititu de unu represintante alu natiunii ordinile date de unu Ministru ca se persecute pe Israeliti. (aplause).

D-lui vine și dice, că va aperi natiunea candu strainulu va fi la otarele tierci, și cu tote astea d-sa este care le tramite

mai d'inainte armele cu care sê pota lovi natiunea. D. Carpu a disu că este persecutiune, că suntu sute de familie de Israeliti alungate.

Mai antâiu, d-loru, unu singuru lucru. D. Carpu care este Romanu și care nu pote, fiindu aci, sê cada in asemenea erore, in câtu sê dica, că in tier'a d-lui este persecutiune religioasă, nu aveà de câtu sê intrebe, câti Israeliti intra in Romania de candu acêsta persecutiune inforatoria esiste; trebuià sê vada mai antâiu câti vagabondi Israeliti trecu asta-di otarele, și daca simtiementulu natiunale este asiè de mare in anim'a sa, trebuià sê s'asigure daca guvernulu ià destule mesurè spre a opri navalirea.

Eu, d-loru, ve spunu dreptu, daca poterea esecutiva pote fi acuzata de ce-va, este, că nu este destulu de puternica ca sê iè mesurè sê nu mai navalesca in Romani'a vagabundi.

Ei bine, cumu navalescu Israeliti intr'o tiera unde suntu persecutati astu-felu in câtu au revoltatu nu pe Lord Stanley, ci pe fostulu boeriu Carpu? (Aplause).

Lordulu Stanley i e permis sê se insiele de la Londra, daru dlui Carpu, reprezentantele natiunii, nu-i e permis ca sê se insele mai cu sêma că stă aci in tiera, și se pote asigura insu-si despre adeveru. S'a disu că 500 familie Israelite sunt tabarite in campiele Bacaului gonite de la sate și comune și ne primite, respinse d'in Bacau, asupra cărora se exercita actele cele mai barbare și inca chiaru infamie — fiindu că s'a vorbitu de violări... (Carpu acêst'a acumu o audu.) Anca unu subiectu pentru diariulu care onorea sê-lu redigeze. D-loru, amu fostu in faci'a locului și amu cerutu, sê me duca și pe mine sê mi arete loculu — nu unde sunt, fiindu că nimeni nu i a gasitu — ci unde au fostu tabarite acele 500 de familie israelite. Vre o câte-va familie, cari nu mai aveau ocupatiunea in comunele rurale, erau in Bacau forte bine.

(Va urmà.)

Noutăți Straine.

ANGLIA. Parlamentulu anglesu a datu de nouu ministeriului votu de neincredere; in urmarea aceea s'a rogatu Disraeli, ca parlamentulu sê intrerupa debaterile și sê conceda tempu consiliariloru coronei spre se sfatui despre pusețiunea loru.

Totu asiè de importanta e scirea despre protestulu bancariloru anglesi in contra dârei intentiunata de cupone in Austri'a; 48 d'intre firmele cele mai insemnate ale Londrei au predatu ambasadorulu austriacu unu memorandum referitoriu la darea mai susu numita. Cuprinsulu memorandumulu e urmatoriu:

Escelintiei sale, contelui R. Apponyi, ambasadorulu Majestății sale imper., a imperatului Austriei, in Londr'a.

Suscrișii posesori de chârție de statu, precum și de alte chârție austriace se roga pentru intreveniunea Esc. tale in interesulu loru și a altoru posesori anglesi, cari traiescu afara de marginile imperiului austriacu. — Suscrișii sunt de parere, că pre candu regimulu austriacu afa de bine a revedè sistemulu sêu de finantie preste totu, interesulu natiunaleu pre-tinde și mai departe esimerea posesoriloru straini de bonuri de darea venitului, de care eliberare s'au bucuratu pan' acum.

Pana in tempulu de fatia, in câtu scimu noi n'a impusu nici unu regimu ore-care dare acelor posesori de fonduri, cari locuiescu afara de tiera, și adeca intr'unu imprumutu contras in tiera straine. —

loru selagieni, d'in vechime pana in timpurile mai recenti; marturisescu că, candu apucau pen'a in mana pentru de a scrie despre Selagiu, nice de câtu nu cugetam sê mai facu ceva notiuni d'in vechime, ci numai voiam sê facu publiculu romanu cunoscutu, că cum stâmu noi romanii selagieni, in presente cu natiunalitatea romana; convingendu-me inșe intru aceea, că scrierea mea, daca nu a-si atinge ce-va d'in vechime ar' fi pro defectuosa, m'am detiermuru a face câte-va notiuni, atâtu d'in seclii trecuti pana la an. 1848, câtu si de aci pana la an. 1861, și numai apoi sê descriu starea nostra presente; sê pote că publiculu cetitoriu va cugetà a fi fâra de folosu a face una cautatura și inde-retru, sê pote, că se va exprime, că: ce avemu noi cu starea vostra trecuta, aceea o scimu noi cu totii, ea a fostu identica cu cea a nostra, a toturoru, acea-si cruda sorte ve a apesatu pre voi selagieni, ca pre noi, sub acelu jugu alu feudalismulu vi sêu instrambatu spatele ca si la cele-lalte colonie romane de sub corona lui S. Stefanu; noi acceptâmu sê-ni spunu, cum stati acum, sê ve vedemu, că voi mergeti inainte, sêu stati pre locu? ca asiè sê potemu judeca, că voi fire-ati demni a fi partasi aspiratiuniloru de libertate și independintia natiunale, pentru care legiunarii lui Traianu parasiti de câtra nefericitulu Aurelianu de atâtea secole au luptatu și inca mai lupta, au ore chiaru meritati sortea in care ve a adusu dualismulu magiaro-nemtescu? se pote că iubiti cetitori aceste le voru reflectà, io inșe remanu pre langa propusulu meu, și dicitu că:

Intru adeveru, introducundu-se iobagi'a prin regii Ungariei sucesivemente candu mai aspra, candu mai grea, și devenindu Romanii prin aceea, d'in proprietari liberi, selavi ai feudaliloru, sub acelu jugu alu langeditu Selagieni ca si cealalti frati ai loru; au fostu inșe unele momente in vietia loru natiunale, cari cu atâtu vinu a se lua in consideratiuni

Subsemnati acești memorandumu credu, că efectulu daunosu alu aceste, mesurè nu se va restringe numai la d'insii, și vedu in acêst'a mesurè una abatere de la dispusetiunile, pe langa cari s'au emis diferitele fonduri afara de Austri'a.

Suscrișii sunt convinsi, că darea proiectata de venitu va vatemà creditulu și creditulu guvernului austriacu, apesandu pretiulu chârțieloru austriace, și acestu efectu nefavoritoriu ar deveni sentfibilu, daca pre viitoriu s'aru aflà de lipsa a apelà la creditulu publicu afara de Austri'a.

In fruntea suscrieriloru stă firm'a lui N. M. Rothschild. — Conte Apponyi a promis, că va comunicà acestu memorandumu cu regimulu sêu și luva recomandà spre esaminare serioasă. — Se mai vorbesce, că in casulu candu guvernulu austriacu n'ar luà in consideratiune acestu protestu, bursele anglese și continentale nu voru notà imprumutulu celu nou austriacu.

GERMANIA. Cestiunea schleswig-holsteiniana era-si incepe a dà ansa la o actiune de statu. Multe noutăți positive despre acêst'a cauza, firesce, că n'ave-mu de reportatu; demintirea sciriloru, că Prusi'a cu intreveniunea Austriei ar' voi a face presiune asupra Danemarcei, are numai valoare negativa. Pentru că cetitorii nostri sê-si pota formà unu conspectu chiaru, vomu resumà pre scurtu negociârile intre Prusi'a și Danemarce'a.

In Maiu a. tr. incepù Prusi'a pertratârile prin reprezentantele sêu d'in Copenhag'a, incunoscintian-du pre regimulu danicu despre art. 5 alu pâcii d'in Prag'a; cu acêst'a ocaziune intrebâ Prusi'a, ce garantie aru oferì Dani'a pentru germanii locuitori in districtele, cari s'ar reincorporà Daniei. Cabinetulu d'in Copenhag'a respunse inca in aceea-si luna, că e aplecatu la negociârile și accepta propunerile Prusiei despre garantiile cestiunate și despre estinsiunea districtelor de reincorporare. Prusi'a repeti intrebarea de mai nainte in iuniu 1867, la care respunse Danemarce'a avisandu la constitutiunea tierci, care dâ destule garantie pentru germanii provinciiloru danice de acum, precum și a celoru d'in viitoriu. In urmarea acêst'i reprezentantele Prusiei intr'o nota din 10 iuniu si-esprimâ parerea de reu despre direptiunea, ce o urmeza Dani'a in acêst'a cauza.

Vediendu acum Dani'a, că pertratârile acestea nu ducu la tintera, propuse intr'o depesia d'in 20 iuliu convorbiri confidentiale intre plenipotentiarii ambeloru staturi, care modu se si acceptâ d'in partea Prusiei, și preste putienu plenipotentiariulu Daniei Quaude, sôsî in Berolinu, unde conferi mai multu tempu cu consiliariulu de legatiune, Bucher. In februaru a. c. oferì Prusi'a eventualmintè sinulu de Gienn ca linia marcala, și si-precisâ mai detaiatu cerintia despre garantarea natiunalității germane. In 9. martiu urmâ apoi depesi'a cabinetulu danicu, care refusâ lini'a marcala proiectata de Prusi'a, și dechiarâ câte-va pretensiuni de garantia ca neaccept-avere; despre celelalte puncte s'aru potè statori o contielegere, daca s'ar trage o linia marcala, core-spondietoria dorintieloru poporului. — Si in stadiulu acêst'a se afla negociârile și in dnu'a de astadi.

GRECIA. Camer'a legiutoria s'a deschisu la 7

ci, voiau in totu modulu a mai sustionè independintia Transilvaniei — Daciei centrale.

Dupa catastrofa nefericita de la Mohaci pana la anul 1848, aceste pârti au suferitu multe calamități, sortea loru politica a fostu precâtu de fatale, pre atâtu de curiosa; ele au fostu merulu de certa, intre principii Transilvaniei și intre regii Ungariei, respectivu imperati'a sacrului imperiu germano-romanu; ele serveau mai totu deuna de conditiuni de pace dupa care-va bataia intre rivalii numiti, și dupa ce a venit si Transilvani'a la anul 1688 sub sceptrulu habsburgicu, a fostu materia insemnata de debateri dietali și note diplomatice, intre marele principatu alu Transilvaniei și rem-nulu Ungariei. — Ungari'a pretindea anesarea loru și pentru acêst'a tramitea și brachiu, era Transilvani'a se opunea, ane câtu numai la anul 1848, — dupa trei secle de ani, — atunci candu si uniunea Transilvaniei cu Ungari'a s'a decretatu prin fortia, vedemu acestu timentu, politicesce anesatu Ungariei. Dupace in anul 1849 ostilitate loru doi potentati, pusera capetu independintiei scurte a Ungariei, era vedemu Selagiulu incorporatu Transilvaniei pana in an. 1861, candu prin unu decretu se reanesâ Ungariei.*)

II.

Vietia natiunale și miscamintele politice ale Romaniloru d'in Selagiu.

Dupa aceste notitie preliminarie, vine acum a vorbi despre vietia natiunale și miscamintele politice ale Romaniloru.

*) Intemplari mai detaiate despre Selagiu, ca parte incorporata și neincorporata, d'in momentu in momentu, avend-le la mana, de vomu traî, cu indulgentia dtale, dle Redactoru, potu urmà. (Voru fi binevenite R.)

*) Szilágyi, cumnatulu lui Hunyadi, de si a fostu d'in sangele colonieloru romane, ajungendu la onoruri mari, și depunendu juramentu pre legile ce condemnau la jugu perpetuu pre frati sêi și a fostu uitatu sêu nu sciea de locu, că stramosii sêi odinora, nu cunosceau feudali și iobagi.

(Va urmà.)

l. c. Regele accentueza in mesagiulu domnescu, câ voindu a se convinge despre opiniunea publica a desolvatu camer'a trecuta si a decretatu alegeri noue, si câ atragerea, ce are câtra religiunea gr. orient. l'a îndemnatu sê-si alege o socia regale de aceea-si confesiune. Despre referintiele câtra poterile europene, cuventulu de tron dîce, câ acele referintie sunt amicabile, si destulu de secure. Era cu privire la candidoti dîce: Mai multe cause, si ajutoriulu ce am datu fratiloru candidoti maltratati, au facutu a nu se potè tienè bilantiu in perceptiuni si erogate, deci starea finantiaria e desolata; inse poterea productiva desvoltata prin economi'a ratiunale si credetu, va dà noua vietia causerulu finantiarie. — Cuventarea fu primita cu aplause dese.

ALGERIA. Intre Mac-Mahon, guvernatoriu alu Algeriei, si intre Lavigèrie metropolitu de acolo-si, se escã de câte-va lune una neintielegere, care merita a fi cunoscuta. Esinti'a neintielegerei constã in cestiune confesiunale. — Secet'a, locustele, rescolarea si coler'a tote au produsu in tempurile mai de aproape o miseria si calamitate nespusa in acêsta nefericita colonia a Franciei. Suferintiele facura d'in locuitorii musulmani ai Algeriei, d'altminte semi-barbari, antropofagi adevèrati. S'au constatatu casuri nenumerate, candu musulmanii flamendi si-molcomira crud'a fome cu copii de ai francesiloru.

Metropolitulu Lavigèrie, in mediu-loculu acestei miserie, au datu dovedi nenumerate a le sentiminteloru sale filantropice, usiorandu calamitatea prin bani adunati de prin Europ'a. Inse elu nu voese a se îndestulã cu molcomirea reuluu fisicu, ci voiesce a vindeciã si reuluu spirituale. Parerea lui este, câ musulmanii degiositi pana la a mancã omeni, nu potu fi îndreptati la calea culturai, decãtu prin evangeliu, si bucinandu libertatea religiunei, elu pretinde de la guvern, ca sê se conceda baserecci cat. a incepe opulu crestinisarei.

Mac-Mahon este de alta parere: elu crede, câ aberatiunile barbare a le musulmaniloru nu se potu atribui religiunei mahomedane, chiaru atãtu de pucinu ca-si faptele crude d'in Irlandi'a, unde pre tempulu fometei mai de aproape, spre degiosirea religiunei crestine, se întimplara casuri de antropofagia; elu sustiene, câ Franci'a este obligata, prin tratate, a respectã religiunea musulmana, si in fine, câ ar' fi una sminta politica neexcusabile de a aruncã tetiunele fanaticismului in acêsta tiera atãtu de cercetata.

Guvernatoriulu si metropolitulu, precum se vede, sunt într'o pusetiune forte contraria fatia unulu cu altulu, si nu inceta de a schimbã epistole dese, fiesecarele in întielesulu convingerei sale. Guvernatoriulu accentueza, câ Franci'a este detoria a respectã acêsta religiune straina: metropolitulu nu voiesce decãtu a invetiã pre arabii ignoranti, câ „e mai bine a se ajutã pre sine însu-si prin lucru, decãtu a se plecã înaintea sortei si a suferi moartea; este mai ratiunabilu a fundã familia, decãtu a se degiosi in esecesele rusinate ale poligamiei; este mai umanu a iubi pre totu omulu de ori-ce rasa si rangu, decãtu a ucide pre canii de crestiini; câ Franci'a si imperatulu ei sunt mai mari înainte-a lui Domnedieu si a omeniloru, decãtu Turci'a cu sultanulu ei.“

Dupa diurnalulu „France“ întrebarea este, daca acêsta libertate de invetiamentu nu e contraria securitãtii publice? Fiindu întrebarea asiè formulata, guvernatorulu francescu nu va acitiã de siguru asiè usioru in contr'a sa deliriele fanaticismului.

Varietati

* * * (In cestiunea alegerii metropolitulu de Alba-Iulia) incunoscintiasemu la tempulu sêu, câ miuist. ung. facuse reprezentatiunea la M. Sa imp. pre basea memorandumulu deputatiloru dietali de legea gr. cat. Acum intie egemu câ, represent. consiliulu minist. au fostu aprobata de M. S. incuviintian lu-se dreptulu de alegere pentru asta data, rezervandu-se pentru a ita data dreptulu de numire la Monarcului. Dãmu cu tota rezerv'a acêst'a noutate, asiè precum am primitu-o, acceptandu ca sê vedemu dacã informatiunea in punctulu acestu-a e esacta sêu ba, nepotendu crede câ guvernulu magiaru ar' avè cugete rezervate de a urmã in viitoriu pre calea regresului si a reactiunii. Totodata ni-se impartiescã câ terminulu alegerii s'ar fi pusu dupa inchiarea sesiunii dietale si câ D. Bohatielu, capit. supr. alu distr. Nasaulanu ar fi menitu (chiaru si numitu) comisariu civile d'in partea guvernului.

* * * (Poessit) de Ionita Badescu, Tom. I., Pest'a 1868. Acesta cartecica a parasitu pres'a in dîlele aceste-a. In 140 de pagine se cuprinde unu frumosu buchetu de sentiminte nobile. Onor. publicu cetitoriu a avutu mai de multe ori ocaziune a se convinge despre frumosulu talentu poeticu alu junelui autoru, era in cartecic'a, de care amintimu, va aflã la olalta tote ideele, de cari se pote aprinde una anima juna, tratate cu multu succesu. Recumendãmu acestu

opsioru atentiunei o. publicu, era junelui poetu i predîcemu unu destinsu locu intre poetii natiunei nostre, dacã-si va continuã studiulu cu diligintia. — Pretiulu carticelei 80 cr., editiune de lussu 1 ft. 20 cr. Se pote trage de la Tipografi'a lui Juliu Noseda, piati'a Franciscaniloru nr. 8.

* * * (Petitiunea tiganiloru d'in Clusiu). Cetimu in „Unio“ câ voivodii tiganiloru d'in Clusiu, basandu-se pre privilegiele loru capetate de la regele Sigismundu, precum si pre meritele castigate pentru sîrvitiulu facutu magiarismului, au petitiunatu la ministeriu pentru infintiarea unei „scole reali tiganesci“ dotata d'in vistieri'a statului; in acêst'a scola reala ar' capetã tiganii instructiune pentru a se calificã ca meseriasi buni. Ministeriulu a retransmisu petitiunea tiganiloru reprezentatiunii cetatiansce, ca sê-si dee parerea; acêst'a apoi a decisu, câ dupa ce in scol'a reale, care este a se infintiã, potu luã parte si tiganii, infintiarea unei scole reale pentru tiganii e de prisosu.

* * * (Lotru afumatu.) In dîlele trecute se întimplã in curtea lui Vurm d'in Pest'a unu casu forte comicu. Anume unu lotru inca înainte de închiderea portei a intratu in curtea numita si suindu-se in constructur'a l'a indatã a si deschisu usi'a unei bolte. Curatorele casei d'in întemplantu a observatu usi'a deschisa si numai decãtu se duse dupa unu vighiatoriu politianscu, cu care d'impreuna au cautatu dupa lotru mai bine de 2 ore, inse indiesertu. Dupa ce ambii se ostenira a-lu mai cautã, vighiatoriulu politiaulu dîse câtra curatorele casei sê aduca lemne de focu, ce s'è si facã. Vighiatoriulu apoi implu captoriulu cu lemne si le aprinse Lotrulu, ne mai potendu suferi caldur'a si fumulu, picã afumatu si asudatu d'in hornu.

* * * (Necrologu) Constantinu Popoviciu, invetiatoriu in Sidior'a, incunoscintieza cu anima dorerosã, cumca iubit'a sa consorte Sidoni'a Popoviciu nascuta Janculescu, a repausatu in Domnulu la 11 l. c. Fie-i tierãn'a usiora si memori'a neuitata!

* * * (Societatea teatrale romana) d'in Bucuresci a sositu la Brasiovu. Se accepta si sosirea dlui directore Pascali. Productiunile teatrale, dupa cum scrie „Gaz. Tr.“, au fostu sê se incepa sambat'a tr.

* * * (Serbarea dîlei 3/15 maiu.) Acêst'a dî momentosa in istori'a renascerei natiunale fu serbata cu mare entusiasmu in tote pãrtille Romaniei d'in coce de Carpati. In Bud'a-Pest'a s'a serbatu intre muntii de la Bud'a, in Joi'a trecuta. — La Turd'a s'a arangiatu domineca unu maialu splendidu in dambava. Si in alte pãrtille inca s'au facutu pregatiri pentru acêsta serbatoare natiunale.

* * * (Vaporulu prusianu de resbelu) „Blitz“ a sositu in portulu Galatiloru la 1 maiu. Acêst'a este celu d'antãiu vaporu prusianu de resbelu, care a luat statiu in portulu nostru. Curierulu de J.

* * * (Ministrulu presiedinte alu Romaniei) dl Stefanu Golesecu dandu-si demisiunea, prin decretulu domnescu d'in 1/13 maiu este denumitu in loculu dsale fratele sêu, dl Nicolau Golesecu.

* * * (Intrigele austriace.) „M. Ujs.“ in nrulu d'in 20 l. c. scrie urmatoriele: „Scirile d'in Romani'a ni spunu, câ agitatiunea la Dunarea de diosu cresce pre dî ce merge, si nu e cu nepotintia, ca diplomati'a europena sê se descepte într'o demanetia, cumcã in Romani'a e revolutiune. Asiè dar se pare, câ intrigele austriace nu romanu fãra succesu!“

* * * (Museulu transilvaneanu) era-si s'a inavutitu cu mai multe pretiosetãti arceologice, cari s'au desgropatu cu ocaziunea clãdîroi liniei ferate Aradu-Alb'a-Iuli'a pre terenulu Portulu-Muresianu sub ruinele cetãtii „Apulum“ si s'au donatu museulu transilvaneanu prin Alessiu Bacila. D'intre monumintele mai insemnate amintimu: trei altarie, dedicate Diane, Junonei si lui Jove; o statua aripata a Hecatei, unu capu incununatu alu Diane, unu urna de cenusie, forte frumosa, unu numeru mare de monete de argintu si arama cu inscriptiuni chiere etc. — Donantele acestoru anticitãti, de dupa nume, se pare a fi romanu; dar numai de dupa nume, câci deca in peptulu lui aru bate si una in imã romana, aceea nu l'aru fi lasatu a instrainã santele relicuie ale stramosiloru nostri, naintea caroru-a totu sufletulu romanu si-pleca capulu cu pietate si le adora ca monumintele cele mai pretiose ale istoriei nostre. Ore dlui Bacila i-stã mai aproape museulu d'in Clusiu, decãtu celu d'in Blasiu?

* * * (Serbarea dîlei 3/15 maiu in Clusiu.) Pentru Romanii de d'incece de Carpati 1/15 Maiu e o dî de mare insemnate, si va fi de eterna memoria. Ce e dîu'a pasceloru pentru lumea crestina, ace'a e 3/15 maiu d'in 1848, pentru romanii ardeleni. E dîu'a inviãrei, a libertãtii, e dîu'a salvãrii! Pentru memori'a acestei dîle insemnate, la rogarea teneriloru, rev. d. protopopu a tienutu liturgia si a santitu parastasu pentru cei 40,000 martiri romani d'in 1848, la care serbare a invitatu pre intrég'a intielegintia de aici. La 10 ore s'a tienutu cultulu divin la care a asistatu fãra osebire de religiune nu numai intielegintia, ci si o mare parte d'in clas'a cetatiansca. Cu finea cultulu divin corulu intonã „Desceptate Romane!“ Pre fati'a fia-cãru-i-a se iviã o bucuria, unu entusiasmu, in fia-care se stîrni unu semtiu adormitu, unu curagiu Dupa acêst'a s'a santitu parastasulu; o impresiune adanca a facutu rogatiunea rev. d. protop. Pamfilie, acomodata spre acêst'a ocaziune. In urma corulu a intonatu „Dormiti in pace umbre.“ Dupa santele ceremonie, întregulu publicu s'a retrasu in casele parociale, unde s'a tienutu o alta serbatoare dupa programulu urmatoriu: 1) O cuventare, a su-

pr'a dîlei 3/15 maiu d'in 1848, de A. Moldovanu, juristu, 2) „15 maiu,“ de corulu vocale; 3) „Nu desperati,“ poesia de I. Vulcanu, dechiamata de J. Tamasiu, stud. in clas. 8-a; 4) „Asta-dî fratiloru romani,“ esecutatu de corulu vocale, 5.) Romanii de d'incece de Carpati,“ dupa A. Muresianu, dechiamata de I. Popescu, juristu; 6) „Hai sê dãm u mana cu mana,“ esecutata de coru; 7) Cãtra renegati,“ poesia de J. Vulcanu, dechiamata de J. Suci, stud. 8-anu; 8) „Audiți acolo,“ esecutata de coru. 9) „Saveniri d'in 1848,“ dupa o poesia a lui A. Muresianu, prin T. Ternaveanu, juristu; 10) „Marsiu natiunale,“ esecutatu de coru. Dupa aceste-a publiculu, multieimitu, s'a imprasciatu, mergundu fia-care mai veselu si mai devotatu de cum a venitu. Si asiè între impregiurãritãtu de grele, acum antãiu ora s'a serbatu memori'a dîlei 3/15 maiu d'in 48 in capital'a Transilvaniei. A. O.

* * * (Escesu). Mai in totu numerulu ne aflãmu in pusetiunea dorerosã a referi despre esecese sangerose, tumulte, revolte, omoruri jafuri si altele de felulu acêst'a. Sigurataea publica sub regimulu constitutiunale (?) e mai struncinata de câtu sub veri care altu regimu. Calotoriulu prin Ungari'a si Trui'a nu e siguru de vietia sa nici pre unu momentu; proprietatea e espusa celoru mai mari pericole. — La clãdirea liniei ferate Simeri'a (Piski) — Petrosiani sunt ocupati mai multe mii de lucratori straini; între acesti-a a eruptu o revolta contr'a întreprinditoriloru drumulu de feru. S'a recuieratu militia, care a facutu întrebuintiare de arme si a causatu mai multe vulnerãri. — Bandele de hoti in Ungari'a au devenitu mai sistemisate si mai stabile, de câtu politi'a de campu. Rozsa Sándor, condamnatu la inchisore pre vietia, acum la substernerea ministeriulu magiaru amnestiatu de maiestatea sa, a facutu visita contelui Andrassy si l'a rogatu sê-i confersca comisariatulu de siguratae in comitatulu Csongrád, a carui locuri le cunoesce de-a menuntulu de pre tempulu faimosi sale activitãti in sfer'a asigurãrii proprietãtii altoru-a. Ne mai romane dara sperantia, câ lucrurile se voru întorce spre bine

* * * (Ungurii d'in Moldavi'a) au tramisu urmatori'a petitiune la cas'a reprezentantiloru d'in Pest'a: E lucru cunoscutu, câ in principatele dunarene unite locuescu 60,000 de suditi magiaro-austriaci, d'intre cari abiè 1/6 sunt austriaci adevã locuitori d'in Transilvani'a, cei-alalti toti sunt civi ai Coronei Ung.; afara de acesti-a, in principatele dunarene unite se mai intorna in totu anulu mai pre atãti-a. — Acum dupa principiulu paritãtii ar' trebui ca personalulu consulatulu in 5/6 parte sê fia magiaru; inse aici in Bucuresci consululu, secretariulu primariu si secundariu, judii tribunali ma si judele orfanale, nu numai câ nu sunt magiari ci nici limb'a nu ni-o princepu, sentintiele nu se aducu dupa legile ung. ci dupa celea nemtiesci si in limb'a germana, ma chiaru si paragrafiu concordatulu inca se aplica, ca si candu am trai in Austri'a. D'in nesciintia limbei si pertractarea cursa dupa legile straine se nascu nenumerate ilegalitãti si daune materiale pentru suditiu regelui Ung. — Tote aceste se voru continuã pana candu personalulu consulatulu nu va fi organizatu de nou dupa principiulu paritãtii. Dar' nu numai in Bucuresci ci si in alte cetãti a le Romaniei, unde esistu atari consulat si starostie, asomenea curgu lucrurile. Starostii neavendu de la guvern nici o plata, belescu poporulu, si asiè nu sunt operatori, ci tirani ai popurulu muncitoriu. — Mirare câ nu pretindu ungarasii acesti-a de la Domnulu Romaniei, ca sê numesca pre sam'a loru unu ministeriu natiunale, ungrescu, respunsabile, independinte!

* * * (Consulu francescu in Pest'a.) Ducele de Grammont, solulu Franciei la curtea de Vien'a, a prezentatu (17 maiu) la presiedintele consiliulu ministeriale alu Cislaitaniei contele Andrassy, pre D. contele Castellane nou numitulu consul alu Franciei la Pest'a.

Sciri electrice.

Vien'a, 18 maiu. Cas'a deputatiloru a discutatu de nou proieptulu de lege referitoriu la înterururie, tienendu §§-ii 2 si 5 d'in testulu originale. Cele-lalte schimbãri facute de cas'a domniloru s'au primitu. Proieptulu de lege pentru pensiunarea ministriloru s'a primitu, pensiunea se defige in 4000 fl.

Vien'a, 19 maiu. Adi s'a inceputu in cas'a deputatiloru desbaterea bugetulu pre anulu 1868, s'au primitu neschimbate erogatele pentru curtea imperatesca, reichsrath, pentru consiliulu de statu si consiliulu ministeriale, apoi pentru ministeriele de interne, de culte si instructiunea publica, de comerciu si finantie si pentru espeditiunea orientale.

Vien'a, 19 maiu. In locurile competinte nu voiescu a sci nimica despre versiunea, câ cabinetulu prusescu ar' fi facutu cabinetulu d'in Vien'a una propusetiune, in întielesulu carei-a pre tronulu Romaniei ar' avè sê pasiesca eventualminte unu principe austriacu.

Publicarea legiloru confesiunare santiumate se accepta pre mane sêu poimane.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.